

Název práce: Mezinárodní režim ochrany klimatu ve světle závazků vybraných smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu

Autor práce: PhDr. Ing. Přemysl Štěpánek

Školitel: Doc. PhDr. Jan Karlas, M.A., Ph.D.

Pracoviště: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra mezinárodních vztahů.

Rok obhajoby: 2018

Abstrakt

Za účelem doplnění dosavadního výzkumu týkajícího se jednání států v rámci problematiky globálních veřejných statků zkoumá tato disertační práce sílu emisních závazků smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) a vliv vybraných faktorů odvozených z racionalismu a konstruktivismu na sílu těchto závazků ve dvou různých kontextech, a to v rámci Kodaňské dohody (2009) a Pařížské dohody (2015). S využitím mnohonásobné lineární regresní analýzy na vzorku 27, resp. 54 případů v prvním, resp. druhém období, a také prostřednictvím případových studií zaměřených na tři významné smluvní strany UNFCCC s identifikovaným silným závazkem a variancí hodnot nezávislých proměnných (Evropská unie, Ruská federace, Jihoafrická republika) dochází práce k následujícím závěrům.

Regresní analýza v obou kontextech ukázala v souladu s předpoklady pozitivní vliv dvou faktorů na sílu závazků, a to *podílu energie z alternativních a jaderných zdrojů a hospodářské vyspělosti*. Pozitivní efekt *hospodářské vyspělosti* lze chápat jako známku toho, že i v případě Kodaňské dohody a Pařížské dohody, které nestanoví jednotlivým smluvním stranám konkrétní výši emisních závazků, se projevuje známý pilíř mezinárodního klimatického režimu - tedy princip společných, avšak rozdílných odpovědností a odpovídajících schopností.

Případové studie k EU a JAR potvrdily pozitivní účinek domácích politických proměnných a proměnných *členství ve vybraných mnohostranných environmentálních smlouvách, působení vybraných mezinárodních nevládních organizací (NGO) a domácích NGO zapojených do mezinárodních sítí a zapojení do mezinárodní klimatické diplomacie* na sílu emisního závazku těchto smluvních stran. EU navíc vykazuje předpokládanou souvislost většiny vybraných hospodářských proměnných se silným závazkem. Případ RF ukazuje na specifika typická pro většinu zemí bývalého Sovětského svazu, kdy většina zkoumaných proměnných neodpovídá deklarovanému silnému emisnímu závazku, kromě dvou proměnných v obou obdobích - *členství ve vybraných mnohostranných environmentálních smlouvách a geografická příslušnost* - a jedné proměnné ve druhém období - *hospodářská vyspělost*. Studie potvrdily: i) charakteristiku EU jako lídra mezinárodní politiky na ochranu klimatu s potenciálem udržení této pozice, ii) dále ambivalentní postoj RF ke globálním klimatickým otázkám, který lze předpokládat i do budoucna, a iii) roli JAR jako regionálního lídra v mezinárodním klimatickém režimu, který současně představuje rozvojovou zemi s relativně progresivní klimatickou politikou.

Jako doporučení na usnadnění přijímání silnějších emisních závazků se ve světle výsledků regresní analýzy jeví jako vhodné podporovat zvyšování podílu energie z nefosilních, tj. alternativních a – kde je to ekonomicky a politicky průchozí – jaderných zdrojů, a také podporovat hospodářský růst, který bude ovšem zohledňovat environmentální hlediska. K tomu bude zapotřebí i pozitivní podpurná role domácích politických faktorů, jak ukázaly případové

studie k EU a JAR, a také pokračování zapojení států či regionálních bloků do příslušných mezinárodních smluv, neboť pozitivní role této proměnné se ukázala ve všech třech případových studiích.
